IX kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Polityki Społecznej i Rodziny**
(nr 138)
z dnia 26 października 2022 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Polityki Społecznej i Rodziny (nr 138)

26 października 2022 r.

Komisja Polityki Społecznej i Rodziny, obradująca pod przewodnictwem poseł **Urszuli Ruseckiej (PiS)**, przewodniczącej Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2721).

W posiedzeniu udział wzięli: **Stanisław Szwed** sekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej wraz ze współpracownikami.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Małgorzata Cholewa**, **Monika Korzewicz**, **Dariusz Lipski** i **Brygida Śliwka** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych oraz **Krzysztof Karkowski** i **Sławomir Osuch** – legislatorzy z Biura Legislacyjnego.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Dzień dobry. Witam serdecznie na kolejnym posiedzeniu Komisji Polityki Społecznej i Rodziny. W dzisiejszym porządku obrad mamy pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2721). Mamy kworum. Otwieram posiedzenie Komisji. Jeszcze raz serdecznie witam pana ministra Stanisława Szweda wraz z zespołem.

Porządek dzienny dzisiejszego posiedzenia został państwu doręczony, zatem przechodzimy do jego realizacji. Bardzo proszę, panie ministrze, o przedstawienie projektu ustawy.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej Stanisław Szwed:

Dziękuję, pani przewodnicząca. Wysoka Komisjo, kolejna zmiana dotycząca ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jak i innych ustaw, to ustawa, która wprowadza i porządkuje – zarówno w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych, jak i w innych ustawach – procedurę, o której zaraz będę mówił.

Wcześniej projekt był szerszy, bo mieliśmy różne zapisy dotyczące zmian, które wynikały ze zmian związanych z COVID-em. Zmiany te zostały wycofane do ustawy, która ma regulować wszystkie zmiany dotyczące COVID-u, stąd ta ustawa dotyczy tylko tych zmian w systemie ubezpieczeń społecznych, które są konieczne ze względu na to, żeby uporządkować system. Są to też zmiany, o których będę mówił, gdzie były do nas wystąpienia o to, żeby uporządkować sprawy, jeśli chodzi chociażby o rozratowanie składek.

Pierwsza zmiana dotyczy wprowadzenia możliwości podpisywania decyzji, postanowień i pism Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nadrukiem imienia i nazwiska. W zdecydowany sposób usprawni to i przyspieszy cały proces wydawania decyzji czy innych pism, które są sporządzane przez ZUS w sposób masowy, z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego. Analogiczną możliwość wprowadzamy również do wszystkich organów, jeśli chodzi o emerytury, renty, zaopatrzenia emerytalne funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służb Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

Drugą bardzo ważną zmianą jest to, o czym powiedziałem na wstępie, czyli regulacja, na mocy której płatnicy składek, którzy zawarli umowę o rozłożeniu na raty należności lub o odroczeniu terminu płatności składek, a umowa jest w trakcie realizacji, trakto-

wani są jako osoby nieposiadające zadłużenia wobec ZUS-u. Dzisiaj sytuacja jest taka, że nawet jeżeli płatnik składek zawarł porozumienie o rozratowanie, to dalej traktowany jest jak dłużnik. Powodowało to liczne komplikacje. Wprowadzamy taką zmianę po wielu protestach osób, których to dotykało, żeby jednoznacznie uporządkować te kwestie. Jeżeli więc umowa jest już realizowana, taki dłużnik jest traktowany jako nieposiadający zadłużenia wobec ZUS-u.

Jeśli chodzi o kolejną zmianę, doprecyzowaliśmy przepisy w zakresie doręczania pism w postaci elektronicznej zarówno tych, które są wysyłane na adres doręczeń elektronicznych, jak i na PUE ZUS, czyli ta kwestia też jest już jednoznacznie uregulowana.

Doprecyzowaliśmy też przepisy w zakresie nienależnie pobranych świadczeń. Zdarza się sytuacja, że ZUS nie jest w stanie ustalić miejsca pobytu czy zamieszkania danej osoby, której przysługuje świadczenie z ubezpieczeń społecznych. Nie było możliwości regulowania formy odroczenia terminu płatności lub rozłożenia na raty czy innych zobowiązań, czy potrąceń. W ten sposób chcemy to uregulować.

W tym przypadku regulujemy również dodatkowe okoliczności uzasadniające wstrzymanie wypłaty z zasiłku. W tym zakresie to też kwestia zmiany miejsca zamieszkania. Zdarza się, że zakład ubezpieczeń nie jest poinformowany przez osobę ubezpieczoną o zmianie miejsca zamieszkania i nie może wypłacić takiego zasiłku. Po stronie ubezpieczonego musi być to, że powiadamia ZUS o zmianie miejsca zamieszkania.

Dokonujemy też zmiany o rencie socjalnej. Wprowadzamy zmianę dotyczącą tzw. renty uczniowskiej, którą na wniosek zainteresowanego będzie można zmienić na rentę socjalną. Renty uczniowskie to są renty przyznawane zgodnie z ustawą z 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników. Po 1 stycznia 1999 r., czyli po reformie emerytalnej, prawo do niej zachowały osoby, które były całkowicie niezdolne do pracy. Później oczywiście takie osoby otrzymywały rentę socjalną. Tym renta uczniowska różni się od renty socjalnej, że przy rencie uczniowskiej nie można było pobierać renty rodzinnej. W tym przypadku jeżeli renta uczniowska zmieni się na rentę socjalną, oczywiście będzie też można korzystać z renty rodzinnej. Taką zmianę tutaj proponujemy.

To są główne zmiany, które wprowadzamy w ustawie. Jak już wcześniej powiedziałem, w pierwotnej wersji ustawa ta była o wiele szersza, związana ze zmianami dotyczącymi COVID-u, ale po decyzji o tym, że będzie jedna, duża ustawa, która będzie te kwestie rozwiązywać, przepisy te zostały wyłączone z ustawy. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję, panie ministrze. Otwieram dyskusję. Czy są pytania? Bardzo proszę, Joanna Frydrych.

Poseł Joanna Frydrych (KO):

Dziękuję, pani przewodnicząca. Szanowny panie ministrze, mam pytanie w kwestii sprostowania. Wspomniał pan, że osoby, które mają zawarte umowy na ulgi w sprawie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w ZUS-ie, dotąd miały status dłużnika. Chciałam powiedzieć, że jest to nieprawda, bo zawsze mogły skorzystać z zaświadczenia o niezaleganiu. Wydaje mi się, że problem pojawił się tylko i wyłącznie w momencie, kiedy składane były wnioski do PFR-u, bo wtedy PFR nie potrafił odczytać tych rzeczy. Sama nawet interweniowałam w ministerstwie w tej sprawie. Jest odpowiedź ministerstwa mówiąca o tym, że osoby te nie są traktowane jak dłużnicy.

Wydaje mi się, że bazując dotąd na uchwale nr 1273 w sprawie stosowania ulg i umorzeń, ZUS stosował ten zapis. Teraz natomiast nie wiem, być może zmieniły się jakieś procedury i dlatego ten zapis jest wymagany w ustawie. Dlatego proszę o wyjaśnienie. Ta sytuacja interesuje mnie w sposób szczególny, bo cały czas jestem pracownikiem ZUS-u, co prawda urlopowanym, ale kwestie ulg i umorzeń zawsze były mi bardzo bliskie. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję. Czy są jeszcze jakieś inne pytania w dyskusji? Nie widzę. Bardzo proszę, panie ministrze.

Sekretarz stanu w MRiPS Stanisław Szwed:

Poproszę panią dyrektor, żeby wyjaśniła, bo też będziemy zaskoczeni, że jest taki proceder, ale dotyczy on ponad tysiąca osób, stąd wprowadzamy te zmiany.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo proszę, pani dyrektor.

Zastępca dyrektora Departamentu Ubezpieczeń Społecznych Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej Eliza Wiśniewska:

Szanowna pani przewodnicząca, szanowni państwo, tutaj chodzi o traktowanie przedsiębiorcy jak dłużnika przy prawie do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego. W tym roku rzeczywiście okazało się, że – mimo że jako płatnik na bieżąco spłacam układ ratalny i mogę dostać zaświadczenie o niezaleganiu zarówno do PFR-u, do banku, jak i jakiegokolwiek programu społecznego, czyli wystąpić o dodatkowe środki – ZUS wydawał zaświadczenie o niezaleganiu, o tym, że nie jestem dłużnikiem. Nagle dotarło do nas, że ZUS inaczej traktował te osoby w sytuacji nabycia prawa do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego. Wobec tego ZUS odmawiał prawa do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego, mimo że płatnik składek na bieżąco opłacał swoje należności, np. z tytułu układu ratalnego czy zawartej umowy, i mimo że np. dwa dni temu dostał zaświadczenie o niezaleganiu do banku czy do PFR-u. Stąd proponowana zmiana.

Dodatkowo sytuacja jest tego typu, że wielu płatników składek odwołało się do sądu i sąd również wydał orzeczenia niekorzystne dla ubezpieczonych. Dlatego też przepis ten ma trochę szersze pole działania. Nie chodzi tylko o tych, którzy w tej chwili nie mogą nabyć prawa do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego, ale o wszystkie osoby, które od 1 stycznia 2022 r., bo od tego momentu zaczęła się ta historia, dostały odmowę, a również o osoby, które już mają niekorzystne dla siebie orzeczenie sądu.

Czy to wystarczy jako wyjaśnienie? Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo proszę, pani poseł.

Poseł Joanna Frydrych (KO):

Tu chodzi akurat o zmianę przepisów ustawy od 1 stycznia 2022 r., bo ubezpieczenie chorobowe było traktowane jako ubezpieczenie dobrowolne i wtedy był termin tzw. wypadania z ubezpieczenia chorobowego. Nawet jeżeli płatnik nie zgłosił się dobrowolnie do ponownego ubezpieczenia chorobowego, po prostu nie podlegał temu ubezpieczeniu. Tak było to traktowane chyba do końca 2021 r. Od 2022 r. zmienił się przepis odnośnie do braku domniemania, mówiąc ogólnie. Chodzi dokładnie o osoby, które zalegają z zapłatą składek od 1 stycznia 2022 r., po zmianie przepisów. Czy dobrze rozumiem?

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo proszę, pani dyrektor.

Zastępca dyrektora departamentu MRiPS Eliza Wiśniewska:

Jest troszeczkę inaczej, dlatego że przepis, który wszedł ustawą z 24 czerwca zeszłego roku, który mówi właśnie o tym, miał ułatwić i usprawnić całą obsługę świadczeń z ubezpieczenia chorobowego, szczególnie że chcieliśmy ułatwić podleganie temu ubezpieczeniu osobom prowadzącym działalność gospodarczą.

Nie zmienił się sam charakter ubezpieczenia, bo ubezpieczenie nadal jest dobrowolne, ale okazało się, że jak ktoś troszeczkę się opóźniał, w 97%, prawie w 99% ZUS przywracał to ubezpieczenie. Przepis, który wszedł od 1 stycznia br., miał tylko i wyłącznie usprawnić i wspomóc osoby prowadzące działalność gospodarczą w tym, żeby nie wypadały na chwilę i nie musiały udowadniać. Okazało się jednak, że nagle pojawiła się jakaś dziwna interpretacja ZUS-u, która wykorzystała tę sytuację: nagle dowiedzieliśmy się, że to nawet nie ten przepis, tylko po prostu zaczęła się taka praktyka ZUS-u, że odmawiane są prawa do zasiłków.

W przypadku natomiast, kiedy byłoby to przed stanem z 1 stycznia 2022 r., sytuacja polegałaby na tym, że ta osoba powiedziałaby: „OK, już nie jestem tym dobrowolnym". Nie polega to jednak na tym, że człowiek, który ma prawo do świadczenia, dostał odmowę i nie mógł z tego prawa skorzystać. To zupełnie nie ma więc związku ze zmianą praktycznego funkcjonowania przepisu, który wszedł od 1 stycznia 2022 r.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Dziękuję bardzo. Bardzo dziękuję. Skoro nie ma innych uwag, stwierdzam zamknięcie pierwszego czytania. Stwierdzam, że nie zgłoszono wniosku o wysłuchanie publiczne. Przejdziemy zatem do szczegółowego rozpatrzenia projektu ustawy.

Czy są uwagi do tytułu projektu? Nie widzę, zatem tytuł został rozpatrzony.

Zmiana nr 1 w art. 1. Czy są uwagi? Biuro Legislacyjne, bardzo proszę.

Legislator z Biura Legislacyjnego Sławomir Osuch:

Mamy propozycję doprecyzowania tego przepisu. Mianowicie z uzasadnienia wynika, że obie te przesłanki, zawarte w pkt 1 i w pkt 2, muszą być spełniane łącznie, stąd nasza sugestia jest taka, żeby po pkt 1 średnik zastąpić spójnikiem „oraz". Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Co na to ministerstwo?

Sekretarz stanu w MRiPS Stanisław Szwed:

Jest zgoda. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję. Rozumiem, że to w ramach delegacji dla państwa, tak? Bardzo dziękuję. W takim razie Komisja wyraża pozytywną opinię i rozpatrzyła poprawkę zgłoszoną przez Biuro Legislacyjne. Zmiana nr 1 została rozpatrzona.

Zmiana nr 2. Czy są uwagi do zmiany nr 2? Nie widzę, zatem zmiana nr 2 została rozpatrzona.

Zmiana nr 3. Rozpatrzona.

Zmiana nr 4. Rozpatrzona.

Zmiana nr 5. Rozpatrzona.

Zmiana nr 6. Rozpatrzona. Tym samym rozpatrzyliśmy art. 1.

Art. 2. Czy są uwagi? Nie ma. Art. 2 został rozpatrzony.

Art. 3. Czy są uwagi? Bardzo proszę, Biuro Legislacyjne.

Legislator Sławomir Osuch:

Tu też mamy propozycję doprecyzowania przepisu zawartego w pkt 1. Mianowicie po wyrazie „Zakładu" należałoby dodać wyrazy „Ubezpieczeń Społecznych", gdyż akurat w tej ustawie nie stosujemy skrótu dla Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W tym samym przepisie dla doprecyzowania proponujemy przed wyrazami „w sposób" przecinek zastąpić myślnikiem. Będzie to bardziej czytelne. To też jest doprecyzowanie. Dziękujemy.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję. Zgoda?

Sekretarz stanu w MRiPS Stanisław Szwed:

Jest zgoda.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję. Jeszcze raz zrobię to na końcu, ale Komisja upoważnia Biuro Legislacyjne do dokonywania korekt redakcyjno-legislacyjnych w projekcie ustawy.

Zmiana nr 1 w art. 1 została rozpatrzona.

Zmiana nr 2. Rozpatrzona. Tym samym rozpatrzyliśmy art. 3.

Zmiana nr 1 w art. 4. Czy są uwagi? Nie widzę. Rozpatrzona.

Zmiana nr 2 w art. 4. Rozpatrzona. Tym samym rozpatrzyliśmy art. 4.

Art. 5. Czy są uwagi? Rozpatrzony.

Art. 6. Rozpatrzony.

Art. 7. Rozpatrzony.

Bardzo dziękuję. Głosujemy. Kto z pań i panów posłów jest za pozytywną opinią do przedstawionego projektu ustawy? Kto jest za? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał?

Sekretarz Komisji Dariusz Lipski:

28 głosów za.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Jednogłośnie. Bardzo dziękuję. Stwierdzam, że Komisja przyjęła wniosek o uchwaleniu przez Sejm projektu ustawy z druku nr 2721.

Proponuję, aby Komisja wybrała posła sprawozdawcę. Proponuję panią poseł Teresę Wargocką. Czy pani poseł zgadza się?

Poseł Teresa Wargocka (PiS):

Zgadzam się.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję. Wybraliśmy zatem sprawozdawcę powyższego projektu.

Szanowni państwo, stwierdzam, że na tym wyczerpaliśmy porządek dzienny posiedzenia. Bardzo dziękuję wszystkim za udział. Dziękuję panu ministrowi wraz z zespołem. Dziękuję państwu. Zamykam posiedzenie Komisji.